

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ім. В.М. Корецького

Україна, 01601, м. Київ-1
вул. Трьохсвятительська, 4
тел. (044) 278 5155
факс (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net



NATIONAL
UKRAINIAN ACADEMY OF SCIENCES
KORETSKY INSTITUTE
OF STATE AND LAW

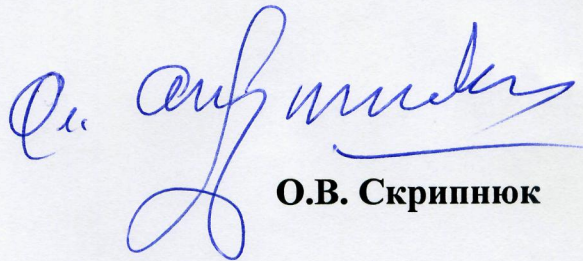
4, Trjohsvjativska st.,
01601, Kiev, Ukraine
tel. (044) 278 5155
fax (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net

29.03.2016 № 126/141
на № _____

Народному депутату України
О.Г. Домбровському

У відповідь на Ваш депутатський запит № 8-446 від 4.02.2016 р.
надсилаємо Вам копію листа № 126/100 від 09.03.2016 р. на ім'я Голови
Верховної Ради України В. Б. Гройсмана.

Заступник директора Інституту
держави і права ім. В.М. Корецького
НАН України


О.В. Скрипнюк

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ

щодо доцільності внесення змін до статті 33 Цивільного процесуального кодексу України, передбачивши право суду із власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу залучати належного відповідача, в якості співвідповідача

Ми підтримуємо позицію народного депутата України О. Г. Домбровського щодо необхідності внесення змін до статті 33 Цивільного процесуального кодексу України в частині надання права суду із власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу залучати належного відповідача, в якості співвідповідача з огляду на наступне.

Здійснення цивільної процесуальної діяльності та досягнення цілей та завдань цивільного судочинства неможливе без належного визначення складу осіб, які мають брати участь у справі, їх процесуального положення. Доступність судового захисту як міжнародний стандарт правосуддя, припускає наділення суб'єктів процесу певними процесуальними правами (можливостями), реалізація котрих може сприяти досягненню цілей, намічених суб'єктами. Певна річ, ці можливості головним чином наперед визначені тим процесуальним статусом, що отримує особа, яка вступила або вступає у розгляд судової справи.

Сьогодні цивільний процес перебуває в залежності від волевиявлення осіб, які беруть участь у справі. Від заінтересованої особи залежать обсяги судового захисту. В такому сенсі роль диспозитивної засади в регулюванні процесів розширення суб'єктного складу сторін полягає в стимулюванні ініціативи заінтересованих осіб стосовно визначення і зміни суб'єктного складу сторін у позовному провадженні. Але часто бувають випадки, коли до вже наявних сторін судового процесу – позивача як володільця порушеного права, який шукає захисту в суді, і відповідача як передбачуваного порушника спірного права – приєднуються нові учасники, кожний з котрих займає певне процесуальне положення. Для таких випадків цивільне процесуальне законодавство передбачає, в тому числі, інститут заміни неналежного відповідача. Вказана процесуальна конструкція утруднює розгляд справи, потребує уваги і врахування інтересів згаданих груп суб'єктів. Тому сучасне законодавче вирішення питань, пов'язане з процедурою участі в розпочатому провадженні нових осіб, повинно мати виважений характер.

Якщо цивільне процесуальне законодавство, яке діяло раніше, передбачало можливість заміни і неналежного позивача, і неналежного відповідача, то нова редакція ст. 33 ЦПК, виходячи із диспозитивної спрямованості правового регулювання, допускає лише заміну неналежного відповідача. Це є виправданим, оскільки заміна позивача призводить до залучення особи, котра може не мати необхідного інтересу в справі (доречно відмітити, що в деяких країнах ЄС, приміром, у Латвії, взагалі відсутні

правила про заміну неналежної сторони, що свідчить про високий ступінь гарантованості прав кожного на судовий захист і про абсолютну повагу до автономії позивача самостійно визначати відповідача у справі).

Відповідно до ст. 33 ЦПК суд за клопотанням позивача, не припиняючи розгляду справи, замінює первісного відповідача належним відповідачем, якщо позов подано не до тієї особи, яка має відповідати за позовом, або залучає до участі в справі іншу особу як співвідповідача. Після заміни відповідача або залучення до участі в справі співвідповідача справа за клопотанням нового відповідача або залученого співвідповідача розглядається спочатку.

Слід відмітити неточність формулювання цивільного процесуального законодавства стосовно подання позову не до тієї особи, яка повинна відповідати за позовом. Законом не врегульована ситуація, коли позов був поданий до належного відповідача, а в процесі розгляду справи відповідач перестав бути належним. Виходить, що замінити неналежного відповідача при проведенні судового розгляду стає неможливим. Ми пропонуємо відповідні норми цивільного процесуального законодавства подати в такій редакції: «суд за клопотанням позивача або з своєї ініціативи, не припиняючи розгляд справи, замінює первісного відповідача належним, якщо позов поданий не до тієї особи, яка повинна відповідати за позовом, а також у випадках, коли позов був поданий до належного відповідача, але в ході провадження у справі було встановлено, що відповідати за позовом повинна інша особа».

Ініціатива суду у вирішенні проблеми виключення неналежного відповідача із процесу і вступу в процес належного відповідача відповідає активній ролі суду у визначенні справжніх учасників спірного матеріального правовідношення, яке є предметом судового розгляду, і положенням процесуальної економії.

*Доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу проблем цивільного, трудового
та підприємницького права
Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України*



Тимченко Г.П.